

به نام خدا

مجموعه کتاب های آموزشی امید مهر

کتاب کار

تعلیمات اجتماعی
پایه ی چهارم

مؤلف : فاطمه رخشانی

ویرایش و سازمان دهی محتوا : جواد فتح آبادی

عنوان : کتاب کار تعلیمات اجتماعی چهارم دبستان

مؤلف : فاطمه رخشانی

ویرایش و سازمان دهی محتوا : جواد فتح آبادی

ناشر : امید مهر

تایپ و طراحی : گرافیک فرهنگ (زواری ۲۷۲۴۳۱۲-۰۵۱۱)

لیتوگرافی : افق

چاپ و صحافی : کتیه

نوبت چاپ : چاپ اول - تابستان ۹۰

شمارگان : ۵۰۰۰ جلد

قیمت : ۴۰۰۰۰ ریال

شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۱۵۴-۰۷۲-۱

سرشناسه	۱۳۵۷-رخشانی، فاطمه،
عنوان و نام پدیدآور	کتاب کار تعلیمات اجتماعی پایه‌ی چهارم ابتدایی/مؤلف فاطمه رخشانی.
مشخصات نشر	۱۳۹۰، مشهد: امید مهر
مشخصات ظاهری	۱۵۶ ص.؛ مسور، نقشه، جدول، نمودار.
فروخت	مجموعه کتاب‌های آموزشی امید مهر.
شابک	978-600-154-072-1: ۴۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست نویسی	فیا
موضوع	رهنمای آموزشی (ابتدایی) علوم اجتماعی --
موضوع	پرسش‌ها و پاسخ‌ها (ابتدایی) علوم اجتماعی --
موضوع	آزمون‌ها و تمرین‌ها (ابتدایی) علوم اجتماعی --
رده پندی کنگره	۱۳۹۰، ۷۶۲/۳/۲۵۳
رده پندی دیویی	۳۰۰/۷۶
شماره کتابشناسی ملی	۲۳۴۸۵۱۵

مشهد : صندوق پستی ۳۳۳ - ۹۱۷۷۵

تلفن : ۰۹۱۵۱۷۱۰۳۶۰ - ۸۷۸۶۳۱۴ (۰۵۱۱)

مرکز پخش : ۸۵۳۹۰۱۵ (۰۵۱۱)

فهرست

۵	مقدمه
۵	بخش اول : جغرافی
۷	درس اول: محیط زندگی ما
۹	درس دوم: چه وسایلی به یادگیری جغرافیا کمک می کنند؟
۱۴	درس سوم: نقشه چیست؟
۱۸	درس چهارم: چگونه جهت های جغرافیایی را پیدا کنیم؟
۲۲	درس پنجم: ناهمواری های ایران (سرزمین های بلند)
۲۷	درس ششم: ناهمواری های ایران (سرزمین های پست)
۳۲	درس هفتم: آب و هوا چیست؟
۳۵	درس هشتم: نواحی آب و هوایی ایران کدام اند؟
۴۰	آزمون
۴۲	درس نهم: دریا و دریاچه های ایران
۴۸	درس دهم: چرا رودها برای ما اهمیت دارند؟
۵۳	درس یازدهم: راه ها در زندگی ما چه نقشی دارند؟
۵۸	درس دوازدهم: راه های ایران
۶۵	آزمون ها
۶۹	بخش دوم: تاریخ
۷۰	درس اول: زندگی انسان در گذشته های دور

۷۵	درس دوم: پیدایش روستاها
۷۸	درس سوم: نخستین شهرها
۸۲	درس چهارم: پیامبران الهی
۸۷	درس پنجم: مهاجرت آریایی ها
۹۲	درس ششم: هخامنشیان
۹۸	درس هفتم: اشکانیان
۱۰۳	درس هشتم: ساسانیان
۱۰۸	درس نهم: طلوع خورشید اسلام در ایران
۱۱۳	بخش سوم: مدنی
۱۱۳	درس اول: خانواده
۱۱۷	درس دوم: زندگی خانوادگی
۱۲۱	درس سوم: مدرسه
۱۲۴	درس چهارم: مسجد
۱۲۷	درس پنجم: زندگی روستایی
۱۳۰	درس ششم: زندگی شهری
۱۳۴	درس هفتم: ملت ایران
۱۳۸	درس هشتم: امت اسلامی
۱۵۰	آزمون ها

مقدمه

به نام خداوند جان و خرد

یکی از وظایف مهم نظام های آموزشی، تربیت اجتماعی دانش آموزان به صورت مستقیم و غیرمستقیم است که دانش آموزان از طریق مشاهده ی رفتار دیگران و آموزش های برنامه ریزی شده در این مسیر گام بر می دارند و درس تعلیمات اجتماعی در دوره ی دبستان بدین منظور پیش بینی شده است تا در کنار سایر دروس و فعالیت های آموزشی، تحقق هدف را ممکن سازد.

نکته ی مهم آن است که تربیت اجتماعی منحصر به محتوای آموزشی و برنامه ی درسی و مکانی خاص به نام دبستان نیست. هر فرصت و امکان خارج از مدرسه می تواند در شکل گیری شخصیت اجتماعی افراد تاثیر گذار باشد. بنابراین چنانچه فعالیت های آموزشی رسمی و خارج از آن با هم هماهنگ و همسو باشند، توفیق بیش تری در رسیدن به اهداف حاصل می گردد.

کتاب کار تعلیمات اجتماعی چهارم نیز بر اساس اهداف کتاب درسی و برنامه ریزی رسمی آموزش و پرورش تألیف و تنظیم شده است تا به تناسب آموزش های کلاسی مورد استفاده قرار گیرد و به پایدار کردن آموزه ها و تقویت مهارت های اجتماعی و زندگی دانش آموزان یاری رساند.

ساختار کتاب

کتاب حاضر در سه بخش جغرافی، تاریخ و مدنی تنظیم شده است و شامل فعالیت ها و تمرین های متنوع زیر است.

۱. جمع بندی نکته های مهم درس

۲. نقشه های مفهومی

۳. نقشه های گنگ مربوط به مفاهیم جغرافی

۴. دانستنی ها و خواندنی های مکمل، جدول، لطیفه و معما

۵. پرسش های متنوع مفهومی، تستی و تشریحی با تأکید بر ارزشیابی کیفی - توصیفی

۶. آزمون های دوره ای و چهارگزینه ای ورود به مدارس نمونه دولتی فعالیت ها و تمرین های پیش بینی شده در کتاب موجب می گردد دانش آموزان با ایده های جدید آشنا شوند، و آموزه های کلاسی عمومی خود را ارزشیابی کنند و از تلاش و فعالیت پژوهشی و آموزشی لذت ببرند.

مخاطبان این مجموعه سه دسته اند.

الف) معلمان ارجمند و دانشجویان محترم علوم تربیتی که می توانند با استفاده از الگوهای ارائه شده در کتاب، بر تجربیات و مهارت های حرفه ای خویش بیفزایند و خود به خلق پرسش های متنوع و مکمل و مورد نیاز دانش آموزان بپردازند.

ب) دانش آموزان پایه چهارم که می خواهند یادگیری های خود را توسعه بخشند، و به پژوهش و تفکر بیش تر درباره ی مسائل اجتماعی، تاریخی و جغرافیایی

بپردازند و نیاز ذهن جویا و پرسش گر خویش را برآورده سازند.

ج) اولیای گرامی و دلسوز که می خواهند همگام با مدرسه در آموزش و پرورش فرزندانشان مشارکت داشته باشند.

نکته ی مهم دیگر توجه به ارزشیابی همه جانبه یا ارزشیابی کیفی - توصیفی است که تنها موفقیت دانش آموزان را در میزان درستی پاسخ آزمون های مداد- کاغذی (کتابی) نمی بیند بلکه از ابزارهای مختلف و شیوه های متنوع برای ارزشیابی عملکرد دانش آموزان بهره می برد و به آن ها به موقع بازخورد داده می شود و میزان پیشرفت آنان را در هر مرحله می سنجد و از مقایسه ی آنان در هر مرحله با یکدیگر پرهیز می کند.

نکته ای درباره ی نقشه های مفهومی

نقشه های مفهومی در واقع سلسله مراتبی از مفاهیم است که هدف اساسی آن نشان دادن ساخت یک موضوع یا مطلب درسی و ساده سازی درک و فهم و جذب آن در ساخت شناختی دانش آموز است. در این نقشه ها، مفاهیم بر اساس کلیت آن ها از جامع ترین به خاص ترین مفهوم مرتب می شوند و فواید زیر را دارند.

الف) برای دانش آموزان

۱. کمک به دانش آموز برای خلاصه کردن مواد درسی و مرور کلی آن ها
 ۲. ترغیب دانش آموز به تفکر برای تشکیل مفاهیم، ایجاد ارتباط بین آن ها و جداسازی آن ها از یکدیگر
 ۳. کمک به دانش آموز برای یافتن اشکالات و نیازهای آموزشی و اطلاعات خود در هر ماده ی درسی
 ۴. کمک به ارزشیابی از یادگیری دانش آموزان از طریق ترسیم نقشه های مفهومی از سوی آنان
- ب) برای آموزگاران.

۱. با فراهم کردن نمایش بصری از یک موضوع یا مبحث به درک بهتر آن از سوی دانش آموزان کمک می کنند.
 ۲. به عنوان یک پیش سازمان دهنده، در ابتدای درس، یک شیوه ی عرضه ی محتوا در هر درس و نیز برای مرور اجمالی در پایان درس استفاده می کنند.
- انتظار می رود معلمان ارجمند و اولیای محترم با مطالعه ی رهنمودهای ارائه شده هدایت دانش آموزان به انجام فعالیت ها و ایجاد شرایط و امکانات مناسب برای پژوهش و بررسی های آنان، زمینه ی پیشرفت و تقویت دانش آموزان را در کسب مهارت های اجتماعی فراهم آورند.
- برخود لازم می دانم که از تلاش های مسئولان گرافیک فرهنگ که برای تایپ و طراحی و صفحه آرایی این کتاب و نیز از آقای دلقندی مدیر محترم انتشارات امید مهر که امکان انتشار این کتاب را فراهم آورده اند تشکر و قدردانی نمایم. همچنین از استاد ارجمند جناب آقای فتح آبادی که کار ویرایش و سازمان دهی این کتاب را به عهده داشته اند صمیمانه سپاسگزارم.

مشتاقانه چشم انتظار دریافت نظرات و رهنمودهای اصلاحی ارزنده ی شما هستم و توفیق روز افزونتان را از پروردگار یکتا خواستارم.